

2 ח' 2 ח' 2

מזכירות הממשלה

סלניקיה

ש מ ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הוועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית

י"ד בסיון תשלי"ז - 31.5.77

נכחו: חברי הוועדה - השרים :
י. גלילי - יו"ר, ש. הלל,
ח.י. צדוק, מ. קול, ש. רוזן

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית :
ח. פינקלשטיין, י. קלארמן,
מ. קרונה

נעדרו: חברי הוועדה - השרים :
א. אוזן (בחול), י. אלון,
מ. ברעם, א. ידלין, ש. פרס,
י. רבינוביץ.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית :
י. אלמוגי, מ. בר-און, א.ל. דולצין,
ר. וייץ (חולה), ר. יגלום,
מ. קירשבלום, א. שנקר.

ש. אבני	-	משרד השיכון
י. אדמוני	-	המחלקה להתיישבות
ש. איכר	-	בני יהודה, רמת הגולן
א. בידץ'	-	מינהל מקרקעי ישראל
מ. חריף	-	תנועת המושבים
א. מאיר	-	רמת מגשימים, רמת הגולן
א. מקובר	-	לשכת השר י. גלילי
א. נחמקין	-	תנועת המושבים
מ. פרקש	-	לשכת שר העבודה
ח. צבן	-	משרד החקלאות
י. צור	-	הקרן הקימת לישראל
אלי"מ א. שגב	-	צבא-הגנה-לישראל
ש. שטנר	-	משרד האוצר
ש.ש. שירן	-	משרד האוצר
י. שמיר	-	הסוכנות היהודית

א. לישנסקי - מזכיר הוועדה

סדר היום :
13/הת דברים לזכרו של ע. שפירא ז"ל 2 ח'
14/הת הודעות 2 ח'
15/הת השיתוף הבין-כפרי ברמת הגולן 1 ח' 17

/ דברים

בפרוטוקול זה 32 דפים

70/15/15

הח/13 - דברים לזכרו של ע. שפירא ז"להיו"ר השר י. גלילי:

אני פותח את הישיבה. אנו נכבד

בקימה את זכרו של חברנו, עזרא שפירא,

חבר הועדה, חבר הנהלת הסוכנות ויו"ר קרן היסוד, אשר הלך לעולמו מאז הישיבה הקודמת שלנו. הכרנו אותו בלהט הציוני שלו, אפשר לומר בציונות התמימה, בהמית הלב האדיבה לכל ההחלטות של הועדה שלנו לקדום ישובה של הארץ. נשא תנחומים למשפחתו ולחבריו.

הח/14 - הודעות

בטרם נגש לדון בנושא שלשמו הזמנו

גם נציגים של גופים ומתישבים - השיתוף הבינכפרי בדרום רמת הגולן - אני רוצה להביא לידיעת חברי הועדה מספר הודעות מטעם המחלקה להתישבות ומטעם האגף לבניה כפרית.

תחילה, נשמע על לוח הזמנים לבינוי

הישובים שעליהם החליטה הועדה שלנו.

מבלי להכנס ליותר מדי פרטים, אני

מר י. אדמוני:

רוצה למסור על לוח הזמנים המשווער

לגמר תהליך התכנון ואפשרות תחילת הבינוי של הישובים. חשוב שהועדה תדע, שנראה לנו כי רוב רובה של התכנית תוכל להתחיל להתבצע במהלך השנה, אם כי חלק מהאובייקטים המתוכננים יוכלו להגיע לכלל מימוש רק ברבע האחרון של השנה. זאת אני אומר בגלל התהליכים של תכנון עבודות עפר וכו'.

לפי לוח הזמנים הטנטטיבי שלנו, נראה

לנו כיום, שאת מושב יונתן במיקומו החדש - היינו צריכים להחליף את המיקום שלו - ניתן יהיה להתחיל לבנות בנובמבר 1977, וזאת לאחר גמר

מר י. אדמוני:

עבודות העפר. בהר אודם, כנראה שתהליך הבניה יהיה יותר איטי ונוכל להגיע לתחילת בניה רק לקראת סוף השנה התקציבית. בגמלא - בדצמבר 1977; בשעל - באוקטובר 1977; במרכז מירון - בספטמבר 1977; מרכז מבואות חרמון - אוגוסט 1977; מצפה שלם - אוקטובר 1977; פצאל ד' - נובמבר 1977; אשלים - אוגוסט 1977; עידן - אוקטובר 1977; קטיף 3 - ספטמבר 1977; חרובית נכללת אצלנו בעבודות עפר ולכן אני לא צריך לכלול אותה כאן; בשור ב' - דצמבר. לגבי דלאווה יש הסכם עם משרד השיכון לעשות תהליך מואץ, כדי שהחברים יוכלו להכנס למקום כבר באוקטובר או נובמבר. חלזון - באוגוסט 1977. לגבי מי-עמי ב', אנו מציעים שאפשר יהיה להתחיל לבנות בדצמבר, כדי שהחיילים שיעלו לשם ביולי, יוכלו לעבור חלק מהחורף במבנים. צור נתן ב' - כידוע, אצלנו לא מופיעה ברשימת המוקדם, אלא ברשימת התשתיות והיות ותהיה עליה הנח"ל למקום ביולי, אנו מציעים שיוכנס שינוי בתכנית. האופציה הזאת גם ניתנה לנו במסגרת ההחלטה הקודמת של ועדת השרים על הישובים שיוקמו, ואפשר יהיה להקדים את צור נתן ב', ולו על חשבון פעולה אחרת, כדי שהחיילים, לקראת החורף, יוכלו להכנס למבנים. תפן ב' - לקראת ספטמבר.

אני עובר לרשימת הישובים, שבהם אנו

מדברים על תכניות בלבד. עמקא ב' - לא מוכנה ויכול להיות שלא תהיה מוכנה במהלך השנה, בגלל בעיות מיקום קשות ועשויה להדחות. זה גם נותן לנו אפשרות של תמרון מסוים בתכנית, בגלל העובדה, שכאן כנראה לא נהיה מוכנים. יתר הישובים שבהם מדובר על תשתיות יהיו מוכנים לבצוע לקראת פברואר 1978. נראה, שמבחינה זו אפשר יהיה לבצע את התשתית כמתוכנן.

מר י. אדמוני:

כפי שאנו רואים, רוב הישובים אפשר יהיה להכין לביצוע התחלת בינויים, בהתאם ללוח הזמנים ששערנו אותו. יכולים להיות מספר אחורים. הזכרתי במיוחד את עמקא ב' ואני מזכיר את הר אודם. יכול להיות, שיהיו עוד כמה אחורים כתוצאה מעכובים מסוימים. כאמור, זה נותן לנו אפשרות לגמישות מסוימת בתכנון, נוסף לידיעה שפחות או יותר התכנית ניתנת למימוש במהלך השנה, למעט עמקא ב'.

עם מי תואם לוח הזמנים?

מר ש. אבני:

עם כל האנשים שעוסקים בעניין במחלקה להתישבות, שהם חייבים בתהליכים של

מר י. אדמוני:

עד התחלת הבינויים.

אם זו הערכה או השערה - היא אופטימית.

מר ש. אבני:

נושא זה נמצא בתהליך בדיקה עם המחלקה להתישבות ובדיקה זו טרם נסתיימה. כל תהליך התכנון המפורט הוא בידינו ואני לא יכול להצטרף היום לאופטימיות זו.

אדמוני מסר תאריכי התחלת בניה אחדים

השר מ. קול:

באוקטובר, נובמבר ואפילו דצמבר. לי

נראה, שהאקלים ברמת הגולן הוא כזה בחודשים אלה, שהתכנית לא תהיה מציאותית. יש תקופות שאי אפשר לבנות בכלל והדבר לא יאפשר לממש את כוונותינו. האם דבר זה נלקח בחשבון? מדוע אי אפשר להקדים התחלת הבניה לפני השלגים?

מר י. אדמוני:

יש ישוב אחד בקטגוריה ששר התיירות
מדבר עליה והוא: הר אודם. נראה לנו,
שאמנם הר אודם ידחה עד לאביב. ביתר הישובים, לא צריכה להיות כל
בעיה בבינוי גם בתקופת החורף.

היו"ר השר י. גלילי:

בעקבות הערת אבני אני רוצה לומר,
שלמעלה מכל ספק שלוחות הזמנים חייבים
להיות מתואמים עם משרד השיכון, שהוא גורם רב ערך גם בביצוע וגם
בקביעת לוח הזמנים; ואם חל בענין זה איזה שהוא שיבוש עד כה, יש
להניח שדבר זה יתוקן. אם כתוצאה מזה יחול שינוי בלוח הזמנים המשוער,
אני אבקש להביא הודעה על כך לוועדה.

אני רוצה להזכירכם, שבישיבה מיום
19/4 הסמכנו את יו"ר הוועדה, שר השיכון, שר החקלאות והמחלקה לתתישבות
על הכללת מספר ישובים נוספים שאמנה אותם, למקרה שיחול עכוב בבניית
ישובים אלה. הכוונה היא לשעל, שגב ד', שגב ה' - שזה גרעין רפא"ל -
וכן צור נתן ב' שהחלטנו עליו. אנו, כמובן, ננהג בהתאם לסמכות זו.
אבקש מאבני למסור לנו מידע בנושא הבינוי במושבנים בגליל.

מר ש. אבני:

לגבי בינוי הישובים בגליל - לפי
הקידום המשקי הקיים תקציב 1977 מאפשר
לנו להשלים את כלל הבניה, כמובן אם הישובים ירצו בכך - יש מקרים שזה
לא הולך - אך מבחינת האפשרויות התקציביות, אנו יכולים להשלים עד
ליחידה המשקית האחרונה.

לגבי התכנון החדש - זה מתחלק לשניים.
מבחינה תקציבית דאגנו לכלול כ-150 יחידות בניה, אך התהליך הארגוני-
תכנוני טרם סגור ואני מקוה, שבימים הקרובים נקבל מסמך, שמוסכם על

מר ש. אבני:

הועדה הבינמושבית, המחלקה להתישבות ומשרד השיכון, כי המצב החדש של קליטת בנים מעל לתכנון המשקי הקיים וגם העקרונות והכללים שנקבעו, מחייבים הערכות ארגונית-טיפוסית שונה ממה שהיה עד כה.

אתה מדבר על ישובים חדשים?

מר י. צור:

אני מדבר על השלמה.

מר ש. אבני:

פתרון בעיה הדיור לבנים במושבים,

היו"ר השר י. גלילי:

לשם הרחבת המושבים. אבקש מאבני

למסור לוועדה הודעה בנושא בנית הפעוטונים בישובים.

לגבי מעונות יום או פעוטונים -

מר ש. אבני:

האחריות לנושא זה היתה, עד היום,

בין משרד העבודה ובין משרד הסעד, תלוי באופי הישוב ואופי האוכלוסייה.

מה זה שייך למשרד הסעד?

השר מ. קול:

בישובים שהאוכלוסיה ברובה היא בטפול

מר ש. אבני:

משרד הסעד, הוא גם אחראי למעונות היום.

מתאריך מסוים, נוכחנו לדעת שבמושבים חדשים - ואני מדגיש חדשים - בהם

יש עניין רב שגם האשה תוכל לעבוד, אם זה מתוך אופי המשק או מתוך רצון

לשתף את האשה במשק, נוצר פער של חוסר פעוטונים. ואז היה משא ומתן עם

שר העבודה והוסכם, שהחל ב-1.4.77 האחריות למעונות יום במושבים חדשים

עוברת אלינו, למשרד השיכון. התחלנו בזה וקבענו שני כללים. מאותו

תאריך, בכל ישוב חדש שמתחילים לבנות, יחד עם כל המערכת יוקם בו גם

פעוטון. על פער של 9 שנים לא נוכל להתגבר הוך שנה-שנהיים. אני

מר ש. אבני:

מעריך שזה יקח 3-4 שנים. בשנה זו נתחיל ב-7-8 מעונות יום, כאשר את הקדימויות אנו מקבלים ממשרד העבודה, בתאום עם הועדה הבינמושבית.

ומה לגבי הישובים הלא חדשים?

היו"ר השר י. גלילי:

האחריות נמשכת של משרד העבודה.

מר ש. אבני:

איך "נדבק" משרד העבודה לפעוטונים?

השר מ. קול:

זו האחריות שלהם בכל הארץ.

מר ש. אבני:

עד כה, אנו לא בנינו מעונות יום במושב. בכל הארץ נושא זה באחריות משרד העבודה ובחלקים מסוימים, באחריות משרד הסעד. כעת אנו התחלנו לבנות פעוטונים במושב. מה יהיה הלאה - אנו נתקדם. אינני חושב שמושב ותיקים זקוקים עכשיו למעונות יום שלנו. עכשיו התחלנו ללכת בדרך חדשה.

השר ש. רוזן:

אני מבקש שאלת הבהרה. אני יושב בממשלה 11 שנה ולא שמעתי מעולם שמשרד

השר מ. קול:

העבודה - אשר עושה עבודה חשובה מאד בהרבה שטחים - עוסק בהקמת פעוטונים או מעונות יום לילדים בהתישבות. ממתי התחדש חידוש זה ומה למשרד העבודה ולמעונות יום בהתישבות? ממתי התחיל דבר זה?

אני צריך להקפיד על הדיוק. החידוש הוא בכך, שמשרד השיכון קיבל על עצמו

היו"ר השר י. גלילי:

אחריות לבניית מעונות יום בישובים החדשים. בכך החידוש ואני מציין חידוש זה לשבח.

היו"ר השר י. גלילי:

לגבי השאלה כיצד התגלגלו הדברים, שמשרד העבודה היה אחראי על בנין פעוטונים בהתישבות, אני מבטיח - עוד בתקופת כהונתה של הממשלה הנוכחית - לערוך מחקר ארכיאולוגי בנדון ולהמציא לך את הממצאים. מכל מקום, ביקשתי את אבני למסור את ההודעה על כך, כי אני מציין את החידוש הזה לשבח.

השר מ. קול:

אני מציין את השבח הזה לגבי משרד השיכון. אך אני שאלתי לגבי משרד

העבודה.

היו"ר השר י. גלילי:

לא אנו הטלנו זאת על משרד העבודה ובאיזו מידה הוא אמנם עסק בזה או לא - נבדוק. יתכן, שגם זו הלכה שאין מעוררין.

אדמוני, אתה מתבקש למסור הודעה על תקציב המחקר למפעל הדרומי. ביקשתי משר-שלום שירן לשים אוזנו כאפרכסת והזהרתי אותו ששתיקתו כהודאה.

מר י. אדמוני:

בישיבה הקודמת הועלה נושא זה של המפעל הדרומי ובסופו של דבר התקבלו מספר החלטות, אשר קשורות לקידום מספר פרויקטים. הפרויקט האחד היה ענין המחקר והפרויקט השני היה כביש ימית-קטיף. הנושא השני טרם סוכם ובנושא הראשון אני מקוה שיש סיכום. תכנית המחקר והפיתוח של המפעל הדרומי סוכמה לאחרונה בדיונים רחבים מאד במינהל המחקר החקלאי, בהשתתפות המחלקה להתישבות וגורמים אחרים. התכנית שמה לה למטרה לאמת את המגמות שנקבעו בעבר לפיתוח ישובים בחקלאות אינטנסיבית ביותר, דהיינו, על מכסות קטנות של קרקע ומים וקביעת מערכת גידולים

מר י. אדמוני:

ושינוע התוצרת שתיוצר בישובים אלה, שעיקר קיומם, כאמור, על גידולים אינטנסיביים. המחקר משתרע על מספר תחומים, ובהם תחום הגידולים. המחקר לא יתרכז רק על גידול עגבניות, אלא על סידרה של גידולים שבאים בחשבון ליצוא, על סוג המבנים שבהם נגדל גידולים אלה, על הטכניקה איך לגדל את הגידולים, הגנת הצומח וכאמור, גם שינוע התוצרת, ז"א אריזה וטיפול בתוצרת מהרגע שנקטפת ועד לרגע שהיא מגיעה לשוק. זה נושא חשוב מאד כשהאמור בתוצרת המיועדת כולה ליצוא.

במחקר השתתפו צוותים של מינהל

המחקר החקלאי ואני רוצה לשבח את המינהל, שלקח עניין זה ברצינות הגדולה ביותר והעמיד לנושא זה את טובי החוקרים שלו, שיעסקו בנושא זה, בין אם בכל זמנם או בחלק מזמנם. קבוצה של חוקרים חשב בימית אתפאצא ותבצע את המחקר לא רק במכון וולקני בבית דגן, אלא באיזור עצמו. כמו כן ירתמו למחקר זה תחנות מצויות באיזור, כמו התחנות בבשור, בגילת, ברמת הנגב ואוניברסיטת בן-גוריון. כל אלה יטלו חלק בביצוע המחקרים, כשאיש איש מהחוקרים יעסוק בתחום סמכותו ויכולתו. חלק מהמחקרים יבוצעו כתצפיות בישובים עצמם, בליווי של החוקרים. כלומר, אנו לא נפעל רק בתחנות הנסיון, אלא חלק מהעבודה נבצע בישובים עצמם, חוץ שתוף מלא של החקלאים.

אני רוצה להזכיר, שהמועצה האיזורית

אשכול חיסול חלק נכבד בכל המערכת הביצועית של מחקר זה, בזה שהיא נוטלת על עצמה חלק ניכר מהצדדים הארגוניים של ביצועו.

התקציב למחקר לשנה ראשונה נאמר

בכ-10 מיליון ל"י. לפי הודעה שקיבלתי ממנכ"ל משרד החקלאות, התקציב הובטח ע"י אגף התקציבים של האוצר ולכן נראה, שהתכנית הזאת ניתנת

מר י. אדמוני:

לביצוע. כדאי רק להזכיר, שזה קטע מתכנית תלת-שנתית, אשר צריכה לתת לנו בטווח זה את הפריצה הגדולה של הידע באיזור, שיאפשר לנו הרחבה ניכרת של ההתישבות שם. במהלך שלש השנים אנו מקוים לקבל קטעי מידע, אשר יאפשרו לנו קביעת שינויים במבנים, בגידולים ובאגרו-טכניקות וכל קטע מידע שנקבל ישפיע על הפעולות שלנו בישובים הקיימים באיזור, בישובים שבתהליך הקמה ובישובים שאושר כבר ע"י הועדה ולאחר מכן, בישובים שיאושרו להקמה בשנים הבאות.

כאמור, זו תכנית מחקר אמביציוזית, שמטרתה להגיע לפריצה רצינית, נוסף לאמות הדרך שהתחלנו בה, בגידולים נוספים, באגרו-טכניקות חדשות ובשינוע נכון של התוצרת לשווקים בחו"ל. היא תתרום לנו גם בתוך תהליך הביצוע שלה לשינויים הדרושים בתכנית המשק ובתכנית הפיתוח. מבחינה תקציבית, כאמור, התקציב אושר והובטח למטרה זו.

השר מ. קול:

אני רוצה לשאול את יחיאל, האם נכון

שבמרכז החקלאי ובמרכז הזרמים ההתישבותיים

יש התנגדות גדולה להרחבת השטחים בהתישבות ולהקמת ישובים המבוססים על גידול עגבניות בבתי זכוכיות, מחשש שהשוק לא יכול לקלוט כל כך הרבה וזה יכול לגרום למשבר חמור בענף זה ובהתישבות זו? כי לא כל המרבה הרי זה משובח. האם זה נכון והאם מובטח הדבר, שעד שלא את תהיינה תוצאות המחקר לא ירחיבו שטחים אלה ולא תיעשנה פעולות, שלעת עתה לא מובטחת להן הצלחה?

בשעתו, התנגדתי להקמת ישובים המבוססים

על ענף אחד, כי ברגע שיש משבר בענף זה, כל הישוב בסכנה. על איזה ענף, או ענפים נוספים, מלבד בתי הזכוכית מדובר?

השר מ. קול:

האם אפשר להביא לצמצום הפרסום מסביב לתכנית הגרנדיוזית הזאת, כי יש בזה נזק מדיני חמור מאד. זה עלול להתנקם בנו קשות, שהנה אנו הולכים להקים 150 ישובים בצפון סיני וזה יעורר התנגדויות חמורות מאד. למה לנו להקשות על הממשלה החדשה?

היו"ר השר י. גלילי:

אני רוצה להשיב לשאלה של קול. נתבקשתי ע"י יו"ר הועדה הבין-תנועתית להתישבות,

שר החקלאות לשעבר, חיים גבתי, כי יובטח לו שנבוא עמם בדברים כל אימת שנעמוד בפני החלטה על הקמת ישובים נוספים, בהתאם לתכנית המפעל הדרומי. אשר על כן, השבתי לו כי אנו בישיבה החלטנו על פעולת מחקר בקשר למפעל הדרומי. יש סעיף מפורש האומר, כי כל החלטה על ישוב נוסף אכן טעונה דיון והחלטה מיוחדת - וכך ננהג. ובדעתי להבהיר נקודה זו גם לחברים, אשר יקבלו מאתנו את המשמרת הבאה של הממשלה. חוץ כדי הזמן הזה, אין זה מן הנמנע, שפעולת המחקר תתקדם עד כדי כך, שיהיו נתונים הרבה יותר בהירים, לגבי טיפוס המשק אשר צריך להקים במסגרת התכנית של המפעל הדרומי.

מר מ. קרונה:

זו תכנית מחקר גדולה ומקיפה והרבה גורמים משתתפים בה. אני מציע, שיקבע איש אחד שיהיה אחראי לה, הן ציבורית והן כלפי הועדה. מי החליט על הגורמים המשתתפים? מדוע אלה ולא אחרים? מי ראש הפרויקט הזה שאחראי להוצאת הכספים על המחקר? צריך שיהיה איש אחד מופקד על כך.

מר י. צור:

אני רוצה לומר דברים המתקשרים לדברי השר קול. כולנו התפעלנו מאד מתוצאות בתי הזכוכית שניבנו. אבל בזמן האחרון, באופן די שיטתי, בכמה עתונים הופיעו ידיעות המפריכות את ההצלחה ואת התועלת שבבתי זכוכית אלה.

מר י. צור:

בזמן האחרון קראתי מאמר, שבתי הזכוכית אינם טובים, כי החום שם מגיע ל-50⁰. אינני נכנס לפרטים, אך תכנית זו בנויה, בחלקה הגדול, על אותו נסיון, שעד כמה שידוע לי היה מוצלח מאד בתחילתו. האם נשתנה משהו?

מר י. אדמוני:

ההתנגדות במרכז החקלאי לא היתה

לגידול עגבניות. היא היתה לאותו

נושא לגבי ישובים שהם חד-ענפיים. יו"ר הועדה, בישיבה הקודמת, גם קרא מכתבו של גבתי בנושא זה. אנו סיכמנו עם מליאת הועדה הבינתנועית, שבה מיוצגות כל התנועות ההתישבותיות, שהועדה ממנה ועדת משנה מטעמה לליווי הפרויקט של המפעל הדרומי ויו"ר ועדת המשנה יהיה אריק נחמקין, שהוא מזכ"ל תנועת המושבים, וישמש בצוות ההיגוי של תכנית המפעל הדרומי ותכנית המחקר.

לגבי הבעיה של עגבניות אפשר לומר,

שזה אחד הדברים שעודד העמקת המחקר. מבחינת היקף השוק, אינני רואה היום שיש מגבלות וכמויות תוצרת נוספות לא בהכרח תורדנה את המחיר. הבעיה היא, שתוצרת המגיעה לשווקים אינה ברמה הנאותה. מבחינת המחירים, המחיר הממוצע השנה היה מחיר המטרה שהצבנו לעצמנו. אך אין לנו ספק, שאם היתה לנו עגבניה יותר טובה, היינו יכולים להגיע למחירים יותר טובים, ז"א גם למעלה מהמחירים שהצבנו לעצמנו. מכיון שכך, קבענו שמערכת המחקר צריכה לתת לנו תשובה גם לגבי סוג המבנים. אנו רוצים ללכת למבנים יותר זולים מבתי הזכוכית. היום יש החלטה לעשות, כנסיון, מבנים שהגג שלהם זכוכית והקירות מפלסטיק. אנו רוצים לנסות חמום וקרור המבנים האלה באנרגיה סולרית, כדי שאפשר יהיה להגיע לשמוש באנרגיה המצויה באיזורים אלה גם לקרור המבנים. זו מערכת מחקר מסועפת, שמטרתה לתת לנו תשובות לאותן השאלות שנשאלו.

מר י. צור:

האם זה, כמו שכתוב, כשלון?

מר י. אדמוני:

מבחינת המחיר שקיבלנו בשביל התוצרת,

קיבלנו את המחיר שציפינו לו. לנו

ברור, שיכולנו לקבל הרבה יותר, אם היתה לנו תוצרת יותר טובה.

אפשר לומר, שמבחינה מסוימת זו הצלחה ומבחינה מסוימת זה כשלון.

מבחינת הזנים, אין לנו עדיין הזנים המתאימים. אנו משתמשים בשני

זנים - האחד הולנדי והשני לא הולנדי, שנותן כמויות גדולות של

תוצרת והאיכות שלו בסוף העונה יותר גרועה. בתחילת העונה המחירים

יותר נמוכים ובסוף העונה יותר גבוהים. אי אפשר לומר בתשובה חד-

משמעית שהיה כשלון, או שהיתה הצלחה יוצאת דופן.

השר ש. הלל:

האם ללמוד אותם מוכרחים בשטח, או

שהיה מקום להמשיך ללמוד אותם בתנאים

של ניסוי במעבדות, לפני שיוצאים לשטח עם השקעות כל כך גדולות?

מר י. אדמוני:

אף אחד לא מציע להקפיא את הפיתוח,

גם לא המרכז החקלאי. להיפך, כולם

מציעים להמשיך את הפיתוח. אסור לעצור את הקמת הישובים החדשים.

אנו כבר מכניסים שינויים במבנים כתוצאה מניסוי ראשון ואין לי כל

ספק, שלקראת העונה הבאה נכניס שינויים בחלק מהזנים ובמקביל, אנו

מפתחים גם את הגידולים האחרים, שהם גם בירקות וגם בפרחים, ז"א

במכלול הרבה יותר גדול מאשר הגידול האחד שאנו עובדים עליו, למרות

שבגידול אחד זה, מבחינת כמויות התוצרת, ניתן לשווק

הרבה מעל לכמויות שאנו מיצאים היום. ז"א, בין מה שמיצרים ומיצאים

היום לבין מה שנראה כפוטנציאל השוק, המרחק הוא עצום. יש לנו עוד

שטח גדול מאד להכנס אליו. אנו רוצים לראות במה נוכל להגיע לתוצאות

הכלכליות-הלאומיות-הדולריות המתאימות ביותר.

מר י. אדמוני:

בתכנון שלנו הבאנו בחשבון אפשרות של גוון, בעיקר בענפי מטע. לא בענפי החי, כי בהם יש עודף תוצרת. אך אנו לא מאיצים את פיתוח המטע וזו, בעצם, אופציה שאנו שמים לעצמנו בתכנון. אפילו יש לנו אופציה לגידולי שדה פתוחים. אנו מתכננים כל ישוב ל-120 יחידות. ל-120 יחידות יש הקצאת מים קונבנציונלית. אם אנו מדברים על ישוב של 120 יחידות, מבחינת הקצאת המים הוא לא דומה להקצאת המים שיש לישוב קיים באיזור. והיה, והתכנית שלנו תתאמת, נוכל להקים 120 יחידות על כמות מים הרבה יותר קטנה ליחידה; והיה ולא - נקים רק 60 יחידות בתוך ישוב. היות ואנו מדברים על ישובים קרובים מאד אחד לשני והיות ואנו מדברים על שרותים גושיים, ולא על שרותים בתוך הישובים עצמם, נראה לנו שזה כושר התמרון שלנו. אנו יכולים להגיע באופציות הפיתוח לעד פי ארבע מכמות המים שאנו מקנים היום ליחידת משק. כל זה מוסכם עם התנועות ההתישבותיות ועם המרכז לתכנון. ז"א, פה יש לנו מרווחים שאנו שומרים לעצמנו. כולנו תקוה, שכתוצאה מהמחקר נוכל להקים את המספר המלא של היחידות ולא נצטרך לצמצם אותו.

אני גם רוצה להזכיר, שאחד המניעים הגדולים שלנו ללכת לגידולים האינטנסיביים והקצאת מים מצומצמת, זו פרשת העבודה השכירה. אנו נעשה מאמץ שלא לחזור למשק עם כמויות גדולות של מים, עם שדה פתוח שיחייב עבודה שכירה ונשאר צמודים למשק אינטנסיבי קטן, שמאפשר עבודת המשפחה. לי אישית אין ספק, שנפרוץ דרך בתחום זה, שנתגבר על הבעיות ועל המחקר, שהוא אחד המחקרים המצוינים שיש בעולם בתחום החקלאות. אין לנו ספק, שתוך שלש שנים המטרה הזו תושג.

אני ממליץ שתמיר את המילה אמביציוזי
במילה אחרת, כי יש לה צליל שלילי.

היו"ר השר י. גלילי:

זה במובן החיובי של המילה.

מר י. אדמוני:

לגבי האחריות לפרויקט, יש ועדת

היגוי שמונתה ע"י שר החקלאות ויש ממונה על התכנית מטעם מינהל
המחקר החקלאי, שהוא פרופ' קפקפי. הוא האיש שמונה כאחראי על
פרויקט זה. הוא בעצמו מכוון ע"י ועדת ההיגוי, שהצטרף אליה עכשו
גם נציג הועדה הבין-תנועתית והיא שמכוונת את עבודת המחקר.

הועדה שלנו החליטה שיש לשתף נציג

היו"ר השר י. גלילי:

של משרד השיכון בפעולות המחקר של

המפעל הדרומי ויש לקיים החלטה זו.

לענין צמצום הפרסומת - כשהצגתי נושא

מר י. אדמוני:

זה בישיבה קודמת, לא דיברנו על 150

ישובים. אמרתי, שבתכנית המקורית דובר על 50 ישובים, אשר יתקיימו
על גידולים אינטנסיביים.

אחרי הישיבה היה פרסום רחב מידות.

השר מ. קול:

התכנית האקסטנסיבית בינתיים אינה

מר י. אדמוני:

נבחנת. גם במחקר האינטנסיבי לא

כלולה התכנית לגידול גרעינים. אנו מצטמצמים לישובים, שעיקר קיומם
על גידולים אינטנסיביים וזה דובר על 50 ישובים. לכן, התכנית
הספציפית היום מדברת על סדר גודל של עד 50 ישובים.

היו"ר השר י. גלילי:

שר-שלום, האם יש לך מה להעיר?
אני רושם, ששתיקת נציג האוצר כמוה
כהודאה בכך שאושר התקציב לפעולת המחקר.

מר ש. שירן:

באופן עקרוני, אנו הסכמנו.

מר מ. קרונה:

אני רוצה להציע, שהועדה מחליטה
שיהיה איש אחראי לתכנית המחקר ושיפורסם

שמו.

מר ח. צבן:

לפי הסדר, יש לכל המשרדים מינהלי
מחקר ומדענים ראשיים. במשרד החקלאות
יש מדען ראשי וראש מינהל המחקר החקלאי, פרופ' יואש מואבי, שהוא
האיש האחראי פורמלית למחקר והוא מינה את פרופ' קפקפי כראש המחקר הזה.
יש לנו ועדה ציבורית, שתלווה צוות זה. אך פורמלית ובצורה מסודרת
יש אחריות והאחריות היא של המדען הראשי של משרד החקלאות.

היו"ר השר י. גלילי:

אקבל משר החקלאות הודעה מוסמכת בנדון
ואביא אותה לידיעת חברי הועדה.

עד שיכנסו המוזמנים, אני רוצה להביא לידיעתכם, שבהתאם להחלטת הועדה
שלנו בישיבה הקודמת, נתקיים דיון של השרים פרס, אוזן, רוזן וגלילי
וכן אנשי המחלקה להתישבות, מינהל מקרקעי ישראל ואבני ובה הוחלט
לאשר את ההצעה בדבר הקמת מרכז שרותים עירוניים ליושבי הדרוזים
בגליל. הצטיידנו גם בהסכמת השר קול, שלא יכול היה להשתתף באותה
ישיבה. אני מביא דבר זה רשמית לידיעת הועדה.

הח/15 - השתוף הבין-כפרי ברמת הגולןהיו"ר השר י. גלילי:

אנו ניגשים עכשו לדיון בסעיף השתוף

הבין-כפרי ברמת הגולן. יש בנושא זה

גירסאות שונות של גופים מעוניינים. הגירסאות האלה מחייבות הכרעה מתוך תאום לתכנית האב לפיתוח רמת הגולן. ביקשתי מחיים צבן, לאחר דיונים מוקדמים עם המחלקה להתישבות, משרד החינוך ומשרד השיכון, להביא לפנינו הצעה להחלטה וביקשתי להזמין גם את נציגי הגופים המתישבים. אני מבקש את צבן להציג את הנושא.

מר ח. צבן:

בדרום רמת הגולן יש שלשה קיבוצים,

שמשתייכים לאחד הקבוצות: מבוא חמה,

כפר חרוב ואפיק וקיבוץ גשור המשתייך לקיבוץ הארצי. בעתיד יש תכנון לקיבוץ נוסף לשומר הצעיר. יש מערך מושבים באיזור בני יהודה, של 5 ישובים, כאשר 3 מהם נמצאים קרוב מאד לבני יהודה ושני ישובים: רמות וגמלא, נמצאות במרחק מסוים מהמקום. יש גם להניח, שמושב אלמגור, אשר נמצא בתחומי הקו הירוק, אף הוא מצטרף לאותה חברה של מושבים, לצורך יצירת תשתית חינוכית, משקית וכלכלית. כמו כן, יש מערך גוש היספית, שהוא קצת יותר צפונה, כשהוא משמש מרכז מסוים לישובים הדתיים, ששלשה מהם: נוב, אבני איתן ורמת מגשימים, נמצאים בקרבתו וכאשר נוספים קשת ויונתן הנמצאים קצת יותר צפונה.

נסתכל

אם בעמוד 2 בחומר שלפניכם,

יש תחזית אוכלוסית התלמידים בשנים 1980-1985. אנו רואים, שבממלכת רגיל, בבית ספר יסודי, יהיו בשנת 1980 - 295 ילד ובישובים הדתיים - 140 ילד. ב-1985 התחזית היא 520 בממלכת רגיל ובממלכת דתי 350. כמ"כ, יש תחזית לחטיבת ביניים ולחטיבה עליונה לשנים 1980-1985. כידוע, כל תחזית היא בערבון מוגבל.

מר ח. צבן:

ההצעה היא להקים מרכז איזורי ליד בני יהודה, כאשר המיקום הוא טוב, מבחינה פיזית-גאוגרפית, כוון זרימת התנועה, מבנה טופוגרפי ורשת כבישים. מוצע, שבאיזור זה יהיה מרכז חינוכי-תרבותי, מרכז ספורט וכל הדברים הנוספים הקשורים מעבר לחינוך ומרכז לשרותים משקיים, כאשר מדובר על מכון תערוכה, מוסך, תחנת דלק וכו'.

בעמוד 4 יש טבלת מרחקים מכל הישובים.

בתכנית האב של רמת הגולן נראה בעתיד

שני מרכזים, אחד בדרום רמת הגולן ואחד בצפון רמת הגולן. כאשר כל מפעל שצריך להיות לכל רמת הגולן, התכנון יהיה שהוא יוקם באיזור קצריין. כלומר, מפעלים שדורשים מפעל אריזה הדורש הולכה קטנה של מרחק, יהיה במרכז בני יהודה ולחילופין בית אריזה לתפוחי עץ יהיה במרכז הצפוני. מפעלים גדולים יותר, אשר צריכים להיות לכל רמת הגולן, לפי התכנון יהיו באיזור קצריין.

מכון התערוכה היכן יהיה?

מר מ. קרונה:

מכון התערוכה עדיין בדיונים. עד

מר ח. צבן:

היום רמת הגולן, בצפונה ובדרומה,

נשענת מבחינת השרותים המשקיים. הצפון נשען על איזור עפולה והדרום נשען על איזור עמק הירדן. אם גם שרותי החינוך יתפתחו באותו כוון של השענות על מה שקיים, הרי שיש לחשוש מכך שרמת הגולן לא תתפתח כראוי. לכן, ההמלצה היתה לכנס את הכל באיזור בני יהודה.

מר ח. צבן:

היו פניות שאמנה אותן וגם ביצוע

בשטח כדלקמן: הקיבוצים בדרום רמת

הגולן מעדיפים להצטרף למתקני החינוך הקיימים בבי"ס "קדמת כנרת"

בעין גב. החינוך הדתי מעדיף להתרכז במרכז חיספית ושם לבנות את

החינוך היסודי ואולי גם מעבר לכך, כלומר חטיבת ביניים ותיכון.

המושבים, שחלקם נמצאים באיזור בני יהודה וחלקם נמצאים ברמות

וגמלא דורשים - אם זה כך, שהקיבוצים במקום אחד והישובים הדתיים

במקום אחר - להקים "בית ירח" מס' 2, מרכז חינוכי לחוף הכנרת.

היו"ר השר י. גלילי:

יחיאל, ספר לועדה מה ידוע לך בדיוק

על מה שקרה בגמלא.

מר י. אדמוני:

על יד גמלא התפוצץ הבוקר מאגר

תחמושת בתאונה והיתה פגיעה מסוימת

במבנים הזמניים של גמלא. פינינו זמנית את המתישבים למושב רמות.

נחקן את הנזקים ונחזיר את המתישבים למקום. אף אחד מהמתישבים לא

נפגע.

מר ח. צבן:

כרגע עומדות לפנינו לחילופין שתי

אפשרויות: האחת, שליד בני יהודה יוקם

מרכז איזורי, חינוכי ומשקי ולחילופין, שהדבר יתפצל ל-3-4 חלקים -

הקיבוצים בעין גב, החינוך הדתי בחיספית, המושבים ליד הכנרת ובני

יהודה אולי יצטרפו אליהם, או אולי יהיה להם בית ספר לעצמם.

במקרים כאלה, גם כוחות ההוראה יתפזרו ויגורו בישובי הסביבה ואנו

חוששים, שהתפתחות רמת הגולן תסבול מכך.

מר ח. צבן:

לפיכך, נראה לנו שצריך לקחת בחשבון את יצירת החשתית הקהילתית, משיכת כוחות הוראה ואינטגרציה בשילוב החינוכי ולהציע, שהמרכז יהיה ליד בני יהודה. היות וברור לנו שאי אפשר לכפות על ישובים ללכת לבתי ספר שאינם חפצים בהם, בכל זאת אנו חושבים, שצריך למקד את החינוך באיזור בני יהודה וזאת לעשות ע"י פיתוח במקום אחד ואי השתתפות בפיתוח במקומות אחרים. נדמה לנו, שהתמונה בדרום רמת הגולן צריכה להיות כזאת, שבי"ס יסודי, ממלכתי דתי, יהיה בחיספית ובי"ס יסודי ממלכתי בבני יהודה ומכאן ואילך יתרכזו כל מוסדות החינוך במרכז בני יהודה.

השר מ. קול:

זהו נושא כבד מאד וחשוב מאד ואין אני יכול לטפל בו ולהביע דעה, מבלי שאלמד אותו ואכיר אותו מקרוב, ולא ע"י ניר, בחוספת הסבר בעל-פה שנותנים לי עכשו. לו הייתי מקבל ניר זה מקודם, הייתי מתעניין, הייתי מתייעץ ואולי גם מבקר במקום. זה עניין רציני ועולה הרבה מאד כסף. לכן אני מציע, שאנו נשמע היום דברים, אך שלא יהיו שום סיכומים. אני רוצה להביע דעה בנושא זה, לאחר שאלמד אותו. מגיע לכל אחד מאתנו שבענין כבד כזה יהיה מצויד במלוא האינפורמציה.

היו"ר השר י. גלילי:

אני גורס שההצעה של קול היתה מוקדמת מדי, שכן איש עוד לא הציע לקבל סיכומים היום. אני מבקש את נציג משרד החינוך לומר את דברו.

מר י. צור:

יש לי שאלת הבהרה. כל התכנון של רמת הגולן, בכל החודשים שעברו, היה מבוסס על כך שיהיה מרכז עירוני רציני ברמת הגולן. האם שני הפתרונות האלה מבוססים על כך, או שהענין של מרכז עירוני הוזנח כליל?

מר י. אדמוני:

התשובה תבוא במהלך הדברים.

מר א. ישראלי:

התכנית נראית לנו טובה, רצויה מאד וחסכונית, בתנאי שהתנועות תסכמנה לכך. תכנית זו מבטיחה מרכז חינוכי אחד ולא ארבעה בתי ספר. אם התנועות לא תסכמנה, ננהג כפי שאנו נוהגים בכל הארץ, שאנו נותנים סיפוק מלא לפלורליזם התנועתי והחברתי. הייתי מציע, שיחד עם זאת, אנו ננסה להשפיע על "קדמת כנרת" שתכלול גם תנועת המושבים. שמענו שלמעשה 11 ילדים מהקיבוצים בדרום רמת הגולן לומדים כבר ב"קדמת כנרת". אם דבר זה יכול להתבצע, זה היה הרבה יותר טוב. יש שם תשתית לבית ספר, זהו בית ספר טוב, בעל מוניטין, ולו תנועת המושבים היתה מסכימה להצטרף לבית ספר זה, היינו משלימים את המבנים החסרים ויכולנו ליצור מרכז חינוכי טוב מאד בעין גב.

מר א. נחמקין:

הנושא מתחלק לשניים: יש מרכז משקי, שלצדדיו המחלקה להתישבות נטתה לצורך אותו למרכז המשקי בצמח. אנו מאד התנגדנו, אך לא כל כך מטעמים משקיים, אלא יותר מטעמים לאומיים. אין טעם שהמתיישבים ישבו למעלה והמרכז המשקי שלהם יהיה למטה, כמו מכון התערוכות. במדה שישובי צפון רמת הגולן, בעיקר הקיבוצים המשתייכים לקיבוץ המאוחד, מעין-זיון צפונה, היו שותפים, היה טעם והגיון להקים זאת בקצריין. היות ואינם רוצים להיות שותפים, יש להניח שנצטרך להקים זאת באיזור בני יהודה. זה באשר למרכז המשקי.

באשר לבית הספר, הרעיון טוב והיה

על דעתנו, אך זאת בתנאי שכל הישובים ברמת הגולן יהיו שותפים לו. אנו נשארו לבדנו. האיחוד רוצה ללכת למטה, הישוב הדתי - בצדק

מר א. נחמקין:

מבחינתו - רוצה להקים לו בית ספר משלו, עם כל המשתמע ואנו נשארו עם שני ישובים למעלה וארבעה ישובים למטה, שלשה קיימים ואחד שיקום. אין כל טעם שארבעה ישובים יעלו ילדיהם למעלה לבית הספר ושניים שיעשו זאת למטה. זאת הסיבה שאנו תובעים - אפילו בתוקף - להקים את בית הספר היכן שנוח לנו, אם נשארו הפרטנר היחידי. רענן טוען, שהוא לא נכנע להחלטת האיחוד והוא אינו מקבל, שהגוש הדתי מקים לו בית ספר שלו. הוא שואף לשכנע את כולם. גמרנו לפני חצי שנה, שתוך חודשיים יודיע לנו תשובה. לאחר חודשיים ביקש עוד חודש ואח"כ עוד חודש ואיננו יכולים יותר. יש לנו הרבה מאד ילדים, הפוריות גבוהה מאד ואי אפשר למשוך זאת יותר.

יש לציין נקודה נוספת. האיחוד - ואין

לי טענות אליו - אינו מעוניין שאנו נרשום את ילדינו בעין-גב והסיבה היא חברתית. מספר חברים מהקיבוצים השכנים הלכו לרמות ולגבעת יואב והם אומרים: "אנו לא רוצים למצוא אחר כך אתכם שותפים לבית הספר שלנו. הלכתם, תקיימו את החלק החברתי והחינוכי לחוד". שאנו נגיע למצב שנבקש לעצמנו שותפים - אין בזה צורך.

לדעתנו, צריך לבנות את בית הספר

באיזור רמות. אנו מספר הישובים הגדול ביותר ולדעתנו, גם מספר הילדים הגדול ביותר, למעט אולי גוש מגשימים, ולכן אנו חושבים שצריך לבנות את בית הספר באיזור רמות, שהוא יהיה גם לשני הישובים למעלה. אני גם מעריך שנאות גולן, אשר שייך לעובד הציוני, יצטרף אלינו. אנו חושבים, שזה מקום טוב מאד לבית ספר, גם עממי וגם תיכון. נשארת הבעיה של בני יהודה ואנו מזמינים אותם אלינו. ניהלנו רומן ממושך ביוזמת בני יהודה, שיהפכו להיות ישוב סגור. היה משגה חמור להקים כך את בני יהודה. כאשר זה ישוב סגור, כדי להתקבל יש לעבור ועדת קבלה וכשאתה

מר א. נחמקין:

עוזב את הישוב, אתה עוזב פיזית גם את ביתך. בבני יהודה, המחלקה להתישבות ניהלה, בצדק, מלחמה ציבורית רצינית מאד, במספר מקרים של חברים, אשר רצו לגור ולא להיות קשורים בעבודה באיזור. לא עלה בידינו להשפיע על בני יהודה שידאגו למבנה כזה, אשר יאפשר לנו לקלוט אותם כישוב והם נשארו ישוב פתוח מסיבות שלהם. ברגע שהם ישוב פתוח, זה לא יכול להיות בית ספר מושתת על אוכלוסיה זו, כי היא אינה אוכלוסיה מכוונת. היא יכולה להיות אוכלוסיה טובה מאד, אך היא אוכלוסיה מקרית. היום יש ועד הורים ומחר לא יהיה; היום יש 40 משפחות ומחר 30; בבני יהודה יכול להיות היום מצב כזה, כתוצאה מהסטטוס המיוחד באיזור.

מאחר והאיחוד בחר לו את דרכו והגוש הדתי בחר לו את דרכו, אנו רוצים שתאפשר לנו לבחור את דרכנו והבחירה תהיה למטה, באיזור הכנרת.

איזה מרחק זה מעין גב?

השר ח. צדוק:

מר א. נחמקין: מרחק לא גדול - בערך 6 ק"מ. שמעתי הצהרה של שר החינוך שעדיין אין אונסים שני [REDACTED] זרמים התישבותיים ללמוד יחד. מצדנו, אין בעיה. אך אנו איננו מתכוונים לעמוד לפיתחו של איזה זרם שיקבל אותנו לבית הספר שלו. מכיון שרענן לא הצליח להשפיע על האיחוד, אני לא רוצה שאנו נהיה היחידים שמכוונים לנו את מיקום בית הספר.

כמה ילדים יש בכל הישובים הללו?

מר ח. פינקלשטיין:

מר א. נחמקין: אלה ישובים צעירים מאד. כל ישוב מתוכנן לכ-100 יחידות. החישוב הוא

בערך 100 יחידות כפול 3.5 ילדים.

מר מ. חריף:

יש בעיה, בדרך כלל, בתכנון פיזי

ואני מכיר זאת מפני שיש לי בנושא

זה אינפורמציה מקצועית. לפי הנסיון, נותנים פתרון חד וכולל לבעיה וע"י זה יוצרים ציפיות, שגם הדינמיקה של החיים תרקם לפי ההתוויות של התכנון הפיזי. הבעיה ברמת הגולן כפולה, כאשר הדינמיקה של החיים ברמת הגולן נרקמה לפני שהיה תכנון מגובש בנושא זה. נראה לי, שבנושא זה צריכים לגשת בגישה קצת פחות ריכוזית ולא לראות, שרק ריכוז הכל למעלה יבטיח פיתוח הכל למעלה. פתרון חד מימדי בעניין זה לא יצלח, כי יש כאן בעיה של שלוב סוגי אוכלוסיה, צורות הארגון של אוכלוסיה ופתרונות ספציפיים לצרכים שלהם. אני גם חושב שיש בזה אספקט כלכלי. אינני בטוח, שהיצר לראות הכל, בכל תנאי, מרוכז למעלה, עולה בקנה אחד עם השיקולים הכלכליים הלאומיים, במדה שיש לחלק מהדברים פתרונות אלטרנטיביים שעונים על הצרכים. זה בהקשר הכללי.

הייתי רוצה למנות את הבעיות, כפי

שעלו כאן. לגבי בעיות הקיבוצים של איחוד הקבוצות והקיבוצים בדרום רמת הגולן - אני רוצה להסביר לחברי הועדה, שהיתה כאן דינמיקה של דרך ההתישבות שלנו ברמת הגולן. הדינמיקה היתה קשר של אמוץ של ישובי עמק הירדן, שמתוך שיקול תנועתי ראו ישובים אלה כבנים שלהם, כקיבוצים חדשים שהם מקימים בדרום רמת הגולן, מהתפיסה הלאומית והבטחונית, שיש לישיב את הרמה. עמק הירדן עשה מאמץ מיוחד בשליחת הבנים להתישבות בדרום רמת הגולן. חלק מהמתישבים החדשים בדרום רמת הגולן הם בני אותם קיבוצים בעמק הירדן. מדרך הטבע, נוצרו זיקות חזקות ביותר בין עמק הירדן ודרום רמת הגולן, דבר שלא מפחית מעוצמת דרום רמת הגולן. זיקה זו מחיימת ומתבססת גם על תשתית הינוכית, משקית וחברתית של אוכלוסיה יציבה של קיבוצים בעמק הירדן ובדרך הטבע נוצר גם קשר זה של ילדי הקיבוצים בדרום רמת הגולן, אשר הולכים ללמוד בבית ספר מרכזי של חלק מילדי עמק הירדן, בעין גב. היה בזה

מר מ. חריף:

תהליך אינטגרטיבי של קליטה בבית ספר, שהתנועה מקיימת ומשרד החינוך מקיים בעין גב ועד לשם הגיעו הבנים. כלומר, היה פה תהליך טבעי ומובן. לדעתי, זו צמיחה נכונה. יש כוחות הוראה והתהליך כולו נראה לנו.

אני מודה, שפה היה מוקש מסוים לגבי

יחסים בין חברים בקיבוצים בעמק הירדן לבין עוזבי קיבוצים, אשר הלכו למושבאים. אני בודאי לא בא לתייב את היחסים המתוחים בין כמה חברים בעמק הירדן לבין בני קיבוצים, אשר הלכו למושבאים. אבל נוצר משקע שיצר בעיות. זו בעיה, שלדעתי לאורך זמן תקבל פתרונה. כשיש חיבור ביוגרפי של אנשים ומתחים, ברור שנושא זה של בית הספר יצר תסכול מסוים. אני לא בא להצדיק זאת. אני בא להסביר לכם את התהליך, שהוא לא תהליך של עמדת התנועה. אני רוצה לאתר את הבעיה במימדים הנכונים שלה.

לסיכום, יש פה שלשה מרכיבים, [REDACTED]

שרוצים להלביש אותם באופן קומפקטי על מרכז אחד. לדעתי, היצר התכנוני לראות את היתרון הקומפקטי הוא לא נכון. כי יש בעיה של מרכז משקי, אז יש תביעות קונקרטיות ולגיטימיות של תנועת המושבים להקים שרותים משקיים בדרום רמת הגולן. לגבי השאלה של מכון תערוכת אני רוצה לשאול, האם כשיש מרכז גדול של מכוני תערוכת בצמח, מוצדק להקים מכון תערוכת נוסף במרחק 10 ק"מ לישובי רמת הגולן, כאשר ממילא קיבוצי דרום רמת הגולן הולכים למקום זה וקיבוצי צפון רמת הגולן הולכים למקום אחר.

לכן, כאשר הולכים לפתרון כוללני

צריך לפרק למרכיבים ולראות מה כלכלי, מה מוצדק ומה נחוץ.

מר מ. חריף:

המרכיב השני הוא של שרותים תרבותיים ומוניציפליים. אני מקבל את העמדה, שחשוב לקיים שרותים מוניציפליים, שרותים תרבותיים, אולם מופעים, מרכז ספורט, כל הדברים האלה מוצדק שיוקמו בדרום רמת הגולן.

לגבי המרכיב השלישי - החינוכי, אנו לא רואים שבנושא זה ניתן להגיע לפעולה משותפת של כל הגורמים להקמת בית ספר בדרום. לכן, אני מציע שהועדה תכבד את הפלורליזם, כפי שהוסבר ע"י נציג משרד החינוך, כאשר מצדנו, בטווח של שנים, נפעל להפחית ולבטל את משקע המרירות שנוצר, עד כמה שזה ניתן. לגבי ילדי דרום רמת הגולן, במספרים הקטנים של ילדים שילכו לבית ספר קיבוצי, החלטנו להצמד לבית הספר בעין גב.

יש לפרק את החבילה ולבדוק כל מרכיב לגופו ולהחליט עפ"י קריטריונים תנועתיים, פונקציונליים וכלכליים.

מר ש. איכר:

אני תושב בני יהודה. אינני יודע למה צריך לזרוק אבנים על תושבי בני יהודה, בקשר לנושא של עזיבות. בשלש השנים האחרונות לבני יהודה נוספו 40 משפחות והיו רק 4 עזיבות, כך שאנו מקבלים תשתית קבועה של אנשים, שמצפים גם מהמוסדות שיכירו בנו כמרכז כפרי. מגבילים את התושבים במציאת מקומות עבודה, מחתימים אותם על חוזים של מרכז כפרי, אך גם התושבים מצפים, שהלכה למעשה יהיה מרכז במקום, שזה יהיה מרכז חינוכי, תרבותי ותעשיתי ובימים אלה אנו צריכים לחוג 5 שנים לישוב זה. כשמגיעים לרגע שצריכים להשקיע ולעשות, אם זה מגרש כדורגל, בריכת שחיה או בית ספר, אז מחליטים שאנו לא נהיה מרכז. אם בית הספר לא יהיה במקום, מה יהיה צביון הישוב הזה ומה יהיה מעמדו. אני רואה

מר ש. איכר:

שזה יהפוך לנו קיט של האנשים. כי ברגע שישברו את המסגרות, אנשים יגידו: "אם זה לא מרכז, מותר לנו לגור שם ולעבוד היכן שאנו רוצים" וזה יהיה כבומרנג דוקא לכל הישובים בסביבה, שכן רוצים לראות זאת כמרכז. אני מבקש לא לשבור את המסגרות, שלשמן הוקם ישוב זה. בישוב זה יש 75 משפחות עם 180 ילדים ויש עוד 43 יחידות דיור ריקות. כיום פועל בית ספר בבני יהודה וצריכים להמשיך שבית הספר יתפתח ויהיה באיזור.

השר מ. קול:

לגבי כל יתר המפעלים, אני מבין

שמוצע שהם יהיו בבני יהודה.

מר י. אדמוני:

אני רוצה להביע את עמדת המחלקה

להתיישובות בעניין זה, שהיא זהה לעמדת

רשות התכנון. כשעסקנו בזמנו בתכנון רמת הגולן, לנו היתה שאלה אם באמת לראות את רמת הגולן כיחידה אחת, העומדת בפני עצמה, או לראות אותה כנשענת מצד אחד, דרום רמת הגולן על עמק הירדן ומצד שני, צפון רמת הגולן על החולה. לפני שמונה שנים, בדיונים הראשונים בועדה זו, נושא זה הוצג על ידינו ואז אמרנו, שלמרות שיכול להיות שלטון הקצר ההשענות על עמק הירדן והחולה היא נכונה, הרי שלטון הארוך יותר, אם אנו רוצים ליצור ישות חזקה ברמת הגולן - חזקה מבחינה כלכלית וחזקה מבחינה אנושית - אנו חייבים לבסס את הפעילות שלנו ברמת הגולן עצמה ולא להשען על עמק הירדן והחולה. אם אנו רוצים מחנכים, אם אנו רוצים מפעילים למוסדות החרבות, אם אנו רוצים מפעילים למוסדות הכלכליים, הרי שאם נשען על העמקים, אלה לא יהיו ולא יגורו ברמת הגולן. בדיונים הממושכים שקיימנו אפילו התלבטנו אם תהיה מועצה איזורית אחת ברמת הגולן, או שהישובים ישענו על המועצות האיזוריות והיום הם נשענים על המועצות האיזוריות. כל

מר י. אדמוני:

הישובים, פה אחד, החליטו שהם רוצים ושואפים להגיע למועצה איזורית אחת, כדי שאפשר יהיה ליצור את העוצמה, שאנו רוצים לראות נוצרת ברמת הגולן.

השר מ. קול:

היתה מועצה איזורית הגליל העליון שנים רבות ועכשו התפלגה, כי המושבים אמרו שהקיבוצים משתלטים עליהם והקימו מועצה נפרדת.

מר י. אדמוני:

אני יודע, שבמקרה זה של המועצה האיזורית ברמת הגולן, שותפים גם המושבים וגם הקיבוצים. אנו מוכרחים לקבל החלטות שתואמות מגמה זו וכל החלטה שנקבל, שאינה תואמת מגמה זו, תהיה בבחינת טעות חמורה, כי במו ידינו אנו כורתים את הענף שעליו אנו מנסים לבנות קן רציני לאחיזתנו ברמת הגולן. אם לא תהיה פעילות משקית ברמת הגולן, אינני יודע מה יעשו בקצרין. אם לא תהיה פעילות חינוכית, תרבותית ואחרת, לא יהיה מקום לקיום בני יהודה כמרכז כפרי ושוב, אנו משמיטים לבנים יסודיות, שעליהן בנינו את כל הבניין של רמת הגולן. יכול להיות שיבוא מישחו ויגיד: "מה בית ספר אחד משפיע על כל המבנה?" רבותי, בית ספר אחד משפיע על כל המבנה. כי היום זה בית ספר ומחר אלה פרויקטים אחרים.

לכן, עמדת המחלקה להתישבות שיש לקבל החלטה חד משמעית, שמדינת ישראל, מבחינת מערכת ההשקעות והסיוע שלה, עושה בהתאם לתכנון האב של רמת הגולן, פרושו - שמפעלים משקיים מוקמים ברמת הגולן ומפעלים חינוכיים מוקמים ברמת הגולן ובצמוד למרכזים הכפריים שנוצרו לצורך זה. אם יש בעיה שזרם מסוים אינו רוצה ללכת למתכונת, שמבחינה לאומית צריך להפעיל אותה, ילך בדרכו

מר י. אדמוני:

ללא סיוע לאומי. מבחינה לאומית, צריך לדעתנו להגיד, שאנו מקימים בית ספר אחד בדרום רמת הגולן ולא מפצלים לארבעה בתי ספר. איזו הצדקה יש להקים שני בתי ספר במרחק של 5 ק"מ האחד מהשני ובעוד 5 ק"מ יהיה בית ספר שלישי בבני יהודה - כי בני יהודה יהיה מרכז יותר גדול ויגיד שהילדים שלו צריכים ללמוד - ובמרחק של עוד 5 ק"מ יהיה בית ספר רביעי בחיספית. לאן אנו באים? לקריקטורה של חינוך.

לכן, אני מבקש ומציע מטעם המחלקה

להתישבות לאמץ הצעה זו של הרשות לתכנון ולראות את בני יהודה כמרכז כפרי לכל ישובי דרום רמת הגולן, ובו יהיו המוסדות החינוכיים, הדתיים והחילוניים, למעט בי"ס יסודי בחיספית. ישיבה כבר הוקמה בחיספית ואנו מחייבים זאת. זהו אחד המפעלים הנפלאים, שעזרו לפיתוח רמת הגולן. אך יתר הדברים צריכים להיות מרוכזים במוקד אחד ואני מבקש את הועדה לראות את הראיה הכוללת של פיתוח רמת הגולן ולקבל את ההחלטה, שמבחינה ממלכתית תהיה החלטה, שלפי דעתנו היא היחידה הנכונה.

מר א. מאיר:

אנו לא מתנגדים בעיקרון לתכנית

המוצעת, פרט לנושא אחד בענין מרכז חיספית. יש לנו שינויים קטנים בתוך המערכת הזאת, כי מרכז חיספית הוקם כמרכז חינוכי בלבד לילדי המשקים הדתיים שכוללים, לאחר התכנית הראשונה, את קשת ויהונתן, אשר נשענים על המרכז מבחינה חינוכית. לגבי בית ספר יסודי, אני מבין שאין ויכוח בכלל. אנו טוענים, שבית ספר יסודי וחטיבת ביניים חייבים להיות במרכז חיספית, משום שלא נצליח להחזיק את כל המשקים שישענו על מרכז שלא יהיה בחיספית ולא נצליח להחזיק את מרכז חיספית על בית ספר יסודי וישיבת הסדר, כי הוא יהיה מרוקן מכל תוכן. אנו מעוניינים למלא את מרכז חיספית וליצור את מסגרת הלמודים הדתית מעבר ל-6 כחות, לפחות ל-8 כחות,

מר א. מאיר:

ולהגיע למצב שמרכז היספית, בחינוך יסודי ובחטיבת הביניים, ישאר במסגרת שלו בתוך מקום זה, כי אחרת בנינו את המרכז ורוקנו אותו והמטרה היא שבכל זאת יהיה מרכז לישובים הדתיים.

מר א. ישראלי:

אתה מסכים שהחטיבה העליונה תהיה
באיזור בני יהודה?

מר א. מאיר:

כן.

השר ש. הלל:

אני מבין שאנו לא מסכמים היום, אך
אני חושב, שאנו צריכים לבקש מיו"ר

הועדה שינסה לקשור את הקצוות, על מנת שתהיה מונחת לפנינו הצעה יותר מבוררת ויותר מגובשת בישיבה הקרובה שתהיה לנו. מקובל עלי, שאנו צריכים לעשות את המאמץ, כדי שברמת הגולן תתקיים אותה פעילות שאין מניעה כלכלית או אחרת שתתקיים ברמת הגולן. כלומר, אם אנו רוצים לתת יכולת קיום והצדקת קיום לרמת הגולן, לא ע"י כך שמרבית השרותים שניתן לקיים אותם ברמת הגולן נקיים אותם במקומות אחרים - אין בזה הגיון. זה מחליש את רמת הגולן. אנו מעוניינים לחפש כל דרך להגדיל את האוכלוסיה הקבועה ברמת הגולן ואני בהחלט אחשוב, שהפתרון הזה שכל שרות שאפשר להמנע מלהקים אותו ברמת הגולן, נקים אותו בסופו של דבר בעמקים, הפתרון הזה הוא אולי קל ונוח, אבל אני חושב שהוא שיפגע בתכנית פיתוח רמת הגולן. זה, כמובן, מחייב שהתושבים שנמצאים ברמת הגולן, בנוסף לכל אותם פיצולים וגוונים שיש בתוכם, יהיה בתוכם איזה אלמנט דומיננטי של הרצון לקיים את רמת הגולן כיחידה לאומית-כלכלית חזקה. אחרת, אנו לא נוכל לקיים ברמת הגולן את מגוון הפיצולים.

השר ש. הלל:

אני מציע, שהמגמה שלנו תהיה לרכז

את השרותים, שניתן לרכז אותם ברמת הגולן. זה מותנה בכך שתהיה יכולת לראות את העניין הכללי של רמת הגולן כיותר חזק מאשר הנטייה הטבעית-הסטיכית לראות את הפיצולים ואת הגוונים. בסופו של דבר, לא קיבלנו על עצמנו להחיל על רמת הגולן את כל העוותים של מדינת ישראל.

אני לא משוכנע שיש לנו כושר להתחיל ברמת הגולן את תקנת כל העוותים

היו"ר השר י. גלילי:

המושגים במדינת ישראל.

אני חושב, שהכושר הזה קובע את יכולתה

השר ש. הלל:

של רמת הגולן להתקיים ולהתפתח, כפי שאנו רואים אותה. לכן, אני מציע ליו"ר שלנו, בשמה של הועדה להכנס לעובי הקורה הזו, משום שלדעתי, אם לא נגלה כושר זה עכשו, אנו עלולים לפגוע במטרה שלשמה האנשים הלכו למעשה החלוצי הזה ברמת הגולן.

אני מציע, שלקראת הישיבה הבאה נקבל

הצעה יותר מגובשת ויותר מוסכמת.

מאחר שאנו היום לא מסכמים סיכום סופי,

השר ח. צדוק:

אני נמנע היום מלהגיד משהו, שיכול

להכביד על הדיון. מובן, שהמגמה היא להביא לכאן הצעה ככל האפשר יותר מוסכמת. אך אני רוצה לומר, שהמגמה המקובלת עלי היא ההיפך ממגמת הפיצול, כלומר, ריכוז מקסימלי אפשרי תוך התחשבות, למשל, בתכונות המיוחדות של הישובים הדתיים ובנסיות תנועתיות אחרות. אך אנו,

השר ח. צדוק:

כועדה ממשלתית, לא צריכים לגשת לענין זה מתוך כניעה מראש לכל מגמה שמסתמנת בתנועה זו או אחרת, אלא להטיל את המשקל שלנו בכוון של פתרון יותר כולל.

מר א. ישראלי:

אני רוצה להביע משאלה. אנו נמצאים כבר בפיגור חמור מאד של הקמה מבנים לקליטת הילדים הקיימים. כל דחיה בענין זה יכולה ליצור מצב, שנהיה עם ילדים, בלי קורת גג. הייתי מבקש מהיו"ר להחיש את הבירורים ולהחליט במהירות המקסימלית.

היו"ר השר י. גלילי:

אינני רוצה לקבל על עצמנו את האחריות לפיגור. אם כי סיפרתי פעם, שהיה לי הסכם עם האוזנר, שנכניס לכנסת הצעת חוק, שעל כל מחדל, בכל משרד, אחראי השר בלי תיק. אך היות ולא הספקנו בימי הממשלה הזאת להכניס הצעת חוק זו, לא מוטלת עלי האחריות על הפיגור.

זימנתי את הגורמים הנוגעים בדבר לפחות פעמיים וערכתי משאל בין עמיתי השרים, שהרי על חברי ההנהלה הציונית לא חלה ההתחלפות, ופרט לחבר אחד שהוא בהתלבטות עמוקה בנושא ונמנע, הרי שאר החברים רואים חובה לקבל החלטה עוד בימי כהונתנו אנו ולא להשאיר דבר זה פתוח, בעיקר בקשר להערה של גורם הזמן. כי קשה לתבוע מהחברים בממשלה החדשה להתחיל כהונתם מיד מנושא זה דוקא ואז ממילא עלול לחול בו פיגור מזיק. אשר על כן, אני מתכוון לזמן בשבוע הבא את הועדה לישיבה ולקיים אותה בכל מספר החברים המשתתפים; עד אז לעשות מפגש הכנה של הגורמים הנוגעים בדבר ולהביא גירסה אחת או שתיים להכרעה. אבקש אתכם להענות להזמנה ובכך נתונה לכם תודתי.